

عشق نامہ ہامی

ایل ققٹائی

نویسنده:

روح الله اوردی

میرشناسه	:	اژدری، روح‌الله ۱۳۲۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	عشق‌نامه‌های ایل قشقایی / نویسنده: روح‌الله اژدری
مشخصات نشر	:	شیراز: قشقایی: تخت جمشید، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	:	۱۲۸ ص.
شابک	:	978-964-2976-54-6
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبا
موضوع	:	قسقایی -- ایران -- افسانه‌ها و قصه‌ها
رده بندی کنگره	:	۱۳۸۹ الف ۵۲ / PIR۸۶۹۶
رده بندی دیویی	:	۲۰۹۵۵۶۳/۳۹۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۲۹۶۵۱۲

عشق‌نامه‌های
ایل قشقایی

نویسنده: روح‌الله اژدری / ناشر: قشقایی / ناشر همکار: تخت جمشید

E-mail: t_jamshid@yahoo.com

Shiraznashr.blogfa.com

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰ / شابک ۶-۵۴-۲۹۷۶-۹۷۸-۹۷۸

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد / صفحه‌آرا: مریم رعیتی / طراح جلد: صفری عمادی

لیتوگرافی: پردیس / چاپ و صحافی: فخر ایران / قیمت: ۳۰۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ است.

مرکز نشر: شیراز، خیابان پیروزی، انتشارات تخت جمشید

تلفن: ۰۷۱۱-۲۲۴۵۰۰۱

فهرست مطالب

مقدمه	۴
غریب و صنم	۷
کرم و اصلی	۳۸
سیلای خان و پریزاد	۷۶

مقدمه

زبان ترکی پیوند دیرینه‌ای بین ایل قشقایی و آذربایجان بوجود آورده است. ادبیات غنی زبان ترکی از مهم‌ترین عوامل حفظ پیوندهای فرهنگی ایل قشقایی با سرزمین مادری بوده و به همین دلیل بسیاری از اشتراکات فرهنگی علی‌رغم هجران قشقایی‌ها از سرزمین مادری محفوظ مانده است.

از دوران‌های کهن داستان‌های بسیاری در گوشه و کنار سرزمین پرگهر ایران نزد عام و خاص به صورت شفاهی و سینه به سینه از نسلی به نسل دیگر منتقل شده است. در ادبیات ترکی نیز همچون ادبیات فارسی عشق نامه‌های مختلفی زبان به زبان در میان مردم رواج داشته که بعضی از این عشق نامه‌ها به صورت نثر روایت شده است. قصه‌هایی همچون «کوراغلو»، «قریب و صنم»، «اصلی و کرم»، در ادبیات شفاهی قشقایی‌ها و آذری‌ها مشترک است. در ایل قشقایی این قصه‌ها ذخیره فرهنگی توده‌های مردم در طول تاریخ بوده که زبان به زبان و به صورت شفاهی توسط عاشق‌ها و افراد کهنسال نقل می‌شده و هر کدام پیام‌های اخلاقی و اجتماعی زیادی را منتقل می‌کرده است.

متأسفانه در زمان‌های قدیم این میراث فرهنگی به صورت مکتوب در نیامده و همین موضوع موجب گردیده که بخش‌هایی از این قصه‌ها به مرور فراموش شوند. عاشقان و نقالان نیز به سلیقه و تخیل خود بخشی را به آن اضافه کرده و یا بخش‌هایی را بدون توجه به ارتباط و پیوند اجزا با روند قصه‌ها جابه‌جا نموده‌اند.

بعضی از این داستان‌ها در دهه‌های گذشته به دلیل گسترش قصه‌های مدرن با بن‌مایه‌های جدید به طور کلی به فراموشی سپرده شده و تنها چند بیت از منظومه‌های سروده شده از آن‌ها باقی مانده است.

نگارنده به دلیل درک اهمیت حفظ میراث ماندگار فرهنگ بومی ایران که فرهنگ ایل قشقایی نیز بخشی از آن است به تحقیق در خصوص این قصه‌ها پرداخته و تلاش نموده است با تطبیق قصه‌های روایت شده در ایل قشقایی با آنچه در آذربایجان روایت شده است، شکل کلی قصه‌ها را استخراج نموده و سپس به پردازش و نگارش جدیدی از آن‌ها اقدام کرده و آن را در دسترس علاقه‌مندان به فرهنگ و هنر ایرانی قرار دهد.

لذا قصه‌های «اصلی و کرم» و «قرب و صنم» قصه‌هایی هستند که روایت‌های مختلفی از آن‌ها مورد مطالعه قرار گرفته و سپس به نگارش در آمده است، اما قصه «سیدی‌خان و پری‌زاد» بر اساس روایت ایل قشقایی مورد نگارش قرار گرفته است.

در هر سه داستان بن‌مایه‌ای مفهومی دیده می‌شود. دیندار بودن و محبت به اهل بیت و توسل به آن‌ها در این داستان‌ها نشانه‌ی توجه به معنویت در ادبیات شفاهی قشقایی است. به طور مثال در داستان «قرب و صنم» قرب جوانی با ایمان و دوستدار اهل بیت است و انگشتی مزین به نام حضرت علی^(ع) را به شاهزاده صنم هدیه می‌دهد. در این داستان تقدّم نجابت و دینداری بر ثروت و مقام مورد تأکید قرار می‌گیرد. همچنین انتظار هفت ساله‌ی صنم نشانه‌ی نهایت عشق و محبت در روابط خانوادگی و وفای به عهد است.

داستان «اصلی و کرم» در واقع تقابل دو اندیشه‌ی تحجر و تساهل دینی است. «قراملک کشیش» سمبل تحجر دینی است که به دلیل تعصبات خشک و بی‌مطلق مانع سعادت و خوشبختی اصلی و کرم است. در این داستان سبب منشأ آفرینش اصلی و کرم از یک مبدأ و منشأ متولد شده‌اند. لذا کرم در این داستان به دنبال اصل و همزاد خودش است.

همچنین در داستان «سیدی‌خان و پری‌زاد» بر تقدّم نیکویی صفات درونی بر صفات ظاهری و زیبایی صورت تأکید شده است. پری‌زاد و سیدی‌خان سمبل نیکو سرشتی و دیانت و عبودیت و ولید و نرگس خاتون سمبل بدسرشتی و دنائت می‌باشند.

روح الله ازدری